

TRØNDERENERGI KRAFT AS
Postboks 9481 Torgarden
7496 TRONDHEIM

Vår dato: 04.03.2022

Vår ref.: 202116613-5

Deres ref.:

Tillatelse til midlertidig avvik fra manøvreringsreglementet for Skjærlivatn kraftverk i Åfjord kommune i Trøndelag fylke

NVE gir TrønderEnergi Kraft AS tillatelse til å midlertidig senke Nedre Skjærlivatn i Åfjord kommune med 2,45 meter under LRV i perioden 1. april til 1. november 2022. Etter NVEs vurdering vil ikke tiltaket føre til varige skader for allmenne og private interesser. NVE legger til grunn at tiltaket er av midlertidig karakter og begrunnet i nødvendige tiltak i magasinet. Tillatelsen gjelder på nærmere fastsatte vilkår.

Vi viser til deres søknad av 25.10.2021 om tillatelse til midlertidig avvik fra post 1 i manøvreringsreglementet for Skjærlivatn kraftverk, fastsatt ved kongelig resolusjon den 29.09.1989 og ved planendring den 18.12.1991

Om søknaden

TrønderEnergi Kraft AS er i gang med å rehabilitere fem dammer i Øvre- og Nedre Skjærlivatn og Øvre Vikvatn. Arbeidene i Øvre Vikvatn er avsluttet og arbeidene med de to dammene i Øvre Skjærlivatn pågår. I 2022 skal dammene i Nedre Skjærlivatn rehabiliteres. Reguleringsdammen med luke ligger delvis under LRV. Det skal bygges en fangdam som regulerer høyden i den perioden arbeidene med reguleringsdammen pågår. I forbindelse med etablering og rivning av fangdam er tiltakshaver avhengig av å tappe Nedre Skjærlivatn inntil 2,45 m under LRV.

Manøvreringsreglementet i Nedre Skjærlivatn er gitt ved kong.res 29.09.1989 og endret i forbindelse med en planendring den 18.12.1991. Dette endret post 1 i manøvreringsreglementet og ga ny HRV satt til 244,45 og LRV til 234,45.

TrønderEnergi Kraft AS vurderer at konsekvensene av vannstand inntil 2,45 meter under LRV vil sannsynligvis være relativt små. Vannvolumet for økosystemet i vannet vil reduseres, men det vil ha liten betydning for overflateareal og bioproduksjonen i vannet i forhold til en vannstand på LRV. Den største effekten vil være at noen av skjulområdene for ungfisk blir tørrlagt. I tillegg vil bunndyrfaunaen i de områdene som tørrlegges, ikke overleve.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Åfjord kommune uttaler brev av 18.01.2022:

«Åfjord kommune har vurdert søknaden, og kan ikke se at fravik fra LRV med inntil 245 cm vil ha store miljømessige konsekvenser.

Fordelene med at magasinene har en funksjon med å dempe større nedbørsmengder anses som større enn de miljømessige ulempene med fravik fra LRV.

Åfjord kommune har derfor ingen innvendinger til søknaden.»

Statsforvalteren i Trøndelag uttaler i brev av 19.01.2022:

«Statsforvalteren ser samfunnsnyttene tiltaket har, men mener tiltaket vil ha en midlertidig, negativ påvirkning på de vannlevende organismene på grunn av vannet. Trønderenergi har foreslått flere avbøtende tiltak, og Statsforvalteren støtter disse.

Magasinutforminga fører til at arealet som brakklegges er relativt lite.

*I selve vannet vil det trolig ligge aurerogn på grunn som går tapt, i tillegg vil ungfisk som ofte står på grunn få tørrlagte skjulområder. Man må forvente at den rogn som er gytt høsten 2021 blir tørrlagt, slik at rogn fra 2021 blir mest påvirket. Vanligvis gyter aure (*Salmo trutta*) på utløps- og innløpsbekker, men basert på høydekotene rundt vannet ser det ut som innløps- og utløpsbekkene er lite tilgjengelige for gyting. Unntaket kan være «bekken mellom Øvre og Nedre Skjærlivatn og en bekk i sørøst. Vi har sett på flyfoto, og det ser ut som det er særdeles lite vann i disse to bekkene, slik at de ikke er tilgjengelig. Dette er ikke oppgitt i søknaden om det er gytebekker i vannet. Om det er gytebekker vil det være viktig å påse at aure har tilgang til disse ved gyting høsten 2022. Gyting i området foregår mest trolig i starten til midten av oktober, altså før 1. november.*

*Trepigget stingsild (*Gasterosteus aculeatus*) skal også finnes i vannet. Trepigget stingsild er en vårgyter, og rogn blir trolig mindre påvirket av tiltaket. Ungfisk og voksne individer som lever på grunn vil bli påvirket ved eventuelle raske vannstandsendringer.*

Nedtapping skal skje med en myk overgang, slik at det tappes skånsomt. Det vil føre til mindre konsekvenser for det akvatiske livet. En myk nedtapping skal skje på en måte som gjør at fisk ikke strander.

*Av fuglearter er det registrert hekkende storlom (*Gavia arctica*) i vannet. Registreringen er fra 2000. Vi går ut fra at det fortsatt er storlom i vassdraget, selv om registreringene er relativt gamle. Storlom er tilpasset et liv i vannet, og kan bli påvirket av vannstandendringer. Storlommen hekker i nærheten av vannet, og starter reirbygging fra starten av mai til starten av juli, avhengig av når lokalitetene blir isfrie.*

Øvre Skjærvatn vil bli brukt som et magasin for å dempe større nedbørsmengder i perioden. Vi ser for oss at dette vil bety at Øvre Skjærvatn vil bli fylt opp. Statsforvalteren ønsker at Trønderenergi også påser at dette vannmagasinet fylles opp og tappes ned på en skånsom måte slik at rogn gytt ved høy vannføring høsten 2022 blir tørrlagt.

Ved Granholvatnet ligger Granholvatnet naturreservat, som er vernet på grunn av kystgranskog, med verdi «svært viktig».. Naturreservatet har flere lavarter som er innenfor gruppene særlig stor eller stor forvaltingsinteresse. Ingen av lavartene eller verneformålet blir påvirket av nedtappingen i Nedre Skjærlivatn.

Vi minner om Statsforvalterens adgang til å pålegge undersøkelser og tiltak innenfor vassdragskonsesjonens vilkår over anadrom strekning.

Vassdragets tilstand og vannforskriften

Vassdraget består av Øvre- og Nedre Skjærlivatnet, Litlvatnet/Granholvatnet og Nedre Vikvatn som renner ut i Vikbukta via Vikelva. Stort sett er vassdraget sterkt modifisert vannforekomster (SMVF) fra Øvre Skjærlivatn til Vikelva- nedre del (anadrom strekning), unntakene er tilløpsbekkene til Skjærlivatnene og Nedre Vikvatnet.

Vannforekomstene har stort sett lav presisjon for vurderingene av kvalitetselementene, det er altså lite eller ingen informasjon om vannforekomstene. Når man ikke har informasjon om vannforekomstene settes de med godt økologisk potensiale for SMVF eller god økologisk tilstand for naturlige vannforekomstene.

Nedre Skjærlivatn er en SMVF, med godt økologisk potensial, med lav presisjon. Ifølge Vann-nett påvirker «Dammer, barrierer og sluser for vannkraftproduksjon» vannforekomsten i stor grad.

Etter Nedre Skjærlivatn vil vannet enten drenere til Granholvatnet via Skjærlivasselva eller via Vestre Skjærvatn og Elgtjønna i Elgvikbekken. Skjærlivasselva er vurdert som i dårlig tilstand og er en SMVK basert på kvalitetselementet fisk. Både Elgvikbekken og Venstre Skjærlivatn er SMVF med godt økologisk potensial.

Vi gjør oppmerksom på at det både er brukt skrivemåten Skjerlivatn og Skjærlivatn i Vann-nett.

Vurderinger etter naturmangfoldloven § 8 kunnskapsgrunnlaget

Som vist fra tidligere uttalelse på dispensasjon fra kommuneplan har NVE etterspurt informasjon om arter som er unntatt offentligheten, og disse dataene skal være overlevert til NVE.

Søk i offentlige databaser (gislink, naturbase, artskart og Vann-nett) viser ingen arter av særlig stor eller stor forvaltingsinteresse ved Nedre Skjærlivatn. Det er påvist flere lavarter i Granholvatnet naturreservat ved Granholvatnet nedstrøms. Det er vurdert at hverken disse lavartene, eller verneformålet med naturreservatet blir påvirket av tiltaket.

Vi har ikke funnet kunnskapsgrunnlaget til konsesjonsbehandlingen i 1989, og dette kunne med fordel vært vedlagt.

§ 9 føre-var-prinsippet

Tiltaket vil mest trolig ha midlertidige, negative konsekvenser for det akvatiske organismene. Dette vil spesielt gjelde for rogn som ligger i grusen våren 2022.

Det er, fra vår side, fokusert mest på å gjennomføre tiltaket på en mest mulig skånsom måte.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning

Vassdraget har allerede en stor påvirkning på grunn av fraføring av vann, og at vannforkomstene som blir påvirket er en sterkt modifisert vannforekomst. Samlet belastning for vassdraget er stort, men tiltak som vil gjøre vannforekomstene mer naturlige er vurdert at ikke er kostandssvarende. Vi ønsker derfor å få «godt økologisk potensiale» i vassdraget.

§ 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Tiltakshaver skal i utgangspunktet med hjemmel i denne paragrafen, dekke kostnadene ved å begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket evt. vil volde, innenfor rimelighetens grenser.

§ 12. miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det er viktig at nedtappingen skjer ved myk overgang, slik at man påvirker de akvatiske organismene minst mulig. Det er også viktig at nedtappingsperioden er kortest mulig.

Statsforvalterens konklusjon

Vi minner om Statsforvalterens kommentarer fra uttalelse om dispensasjon fra kommuneplan (deres sak 2335/2021/BJØMUR), hvor reindriftsavdelingen har påpekt: «Området er vinterbeite for Fovsen-Njaarke sijte/Fosen reinbeitedistrikt, nordgruppen. Detaljplanen beskriver at de har vært i kontakt med den aktuelle sijte, og at det legges til rette for dialog. Vi ønsker å presisere viktigheten av dialog, spesielt under anleggsperioden. Utover dette har vi ingen merknad.»

Statsforvalteren ser samfunnsnyttene tiltaket har og fokuserer her på avbøtende tiltak, se under.

Avbøtende tiltak

- Myk nedtapping, slik at aureunger har muligheten til å følge vannet.*
- Oppfølging av hvordan nedtappinga påvirker erosjonssonene og om det blir dannet mindre dammer der det står aure innesperret, spesielt gjelder dette rundt oddene i vannet. Statsforvalteren ønsker å bli informert om denne oppfølgingen.*
- Kortest mulig nedtappingstid*
spesielt vil dette være viktig om det er innløpsgytende aurebestand slik at auren har tilgang til innløpsbekker ved gyting
- Påse at ei eventuell nedtapping av Øvre Skjærlivatn i etterkant av tiltakene i Nedre Skjærlivatn blir skånsomt gjennomført.»*

NVEs vurdering

Trønderenergi kraft AS søker om å midlertidig vike fra manøvreringsreglementet for Nedre Skjærlivatn ved å senke vannstanden inntil 2,45 meter under laveste regulerte vannstand, som er på kote 234,45. Vannstanden er planlagt senket i perioden 1. april til 1. november 2022. Bakgrunnen for søknaden er at tiltakshaver skal rehabilitere dammene i Nedre Skjærlivatn og at det dermed må etableres en fangdam som regulerer vannet i arbeidsperioden. For å etablere denne fangdammen er søker avhengig av å gå under LRV.

NVE kan gi tillatelse til avvik fra manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

NVE har mottatt høringssvar fra Åfjord kommune og Statsforvalteren i Trøndelag. Åfjord kommune hadde ingen merknader eller innvendinger knyttet til tiltaket. Statsforvalteren i Trøndelag trakk frem at den omsøkte nedtappingen kan få konsekvenser for fisk i vannet, da spesielt aurerogn gytt høsten 2021. Rogna kan bli tørrlagt, og det er en fare for tørrlegging av skjulesteder for småfisk. Statsforvalteren påpekte videre at det ikke ser ut til at det er særlig med gytebekker inn i vannet, sett ut ifra flybilder av området. I konklusjonen sin avsluttet Statsforvalteren med at de ser nytten i tiltaket og at de fokuserer på avbøtende tiltak.

NVE er enige i at den største faren ved nedtappingen er en eventuell tørrlegging av rogn og skjulesteder for mindre fisk. Vi mener derfor det er viktig å fastsette avbøtende tiltak for å i størst mulig grad unngå negative konsekvenser av en slik tørrlegging.

Det er NVEs vurdering at det er viktig å ha en så sakte nedtapping av magasinet at man forhindrer unødvendig stranding av fisk. Perioden med lav vannstand må også gjøres så kort som mulig.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig for å opprettholde forsvarlig drift av anlegget. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Basert på søknad, kontakt med lokale myndigheter og tidligere erfaringer med lignende saker, anser NVE at tiltaket ikke vil gi nevneverdige skader for kjente allmenne interesser, gitt avbøtende tiltak.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Trønderenergi kraft AS kan senke vannstanden i Nedre Skjærlivatn til 2,45 meter under LRV over en periode på inntil 7 måneder i perioden 1. April til 1. November 2022.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Kravet til minstevannføring på utbyggingsstrekningen skal overholdes i alle periodene.
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Nedtappingen skal skje på en slik måte at unødvendig stranding av fisk unngås.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden er under LRV.
- Perioden med vannstand under LRV må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før nedtappingen starter.
- Instrumentering for registrering av vannstand inntil 0,5 m under LRV skal etableres samtidig med at magasinet likevel er nedtappet, dersom slikt utstyr ikke allerede er etablert. Jf. punkt 4.5 i retningslinjer av 20.06.2016 for registrering av vannstand i reguleringsmagasin..
- Det skal utarbeides en plan som beskriver transport, håndtering av avfall, byggingen av fangdam og opprydding. Planen skal oversendes NVEs regionkontor som også skal ha beskjed når arbeidene er avsluttet.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Trønderenergi kraft AS har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

TRØNDERENERGI KRAFT AS

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

TBMV - Seksjon for miljøtilsyn vassdragsanlegg

ÅFJORD KOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.